

ПРОБЛЕМА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ЧИННИКИ

Торгівля людьми (трафікінг) – це сучасна форма рабства. Жертвами торгівлі людьми стають маленькі діти, підлітки, чоловіки і жінки.

У міжнародних документах щодо запобігання феномену торгівлі людьми країни поділяються на три типи: країни-постачальниці жінок на світові ринки сексуального бізнесу; країни, через які здійснюється транспортація (транзит) жінок; країни призначення, куди вивозяться жінки [1; 2].

Торгівля людьми характерна для всіх країн – і економічно розвинених, і країн, які переживають перехідний політичний і економічний період, постраждалих від воїн та локальних конфліктів [2].

Найбільш розповсюдженими факторами ризику для формування категорії жертв сексуальної експлуатації є відсутність (або низький рівень) освіти; ризикована поведінка, схильність до авантюризму; низький рівень правової грамотності; несприятливі умови життя в родині; відсутність сім'ї; наявність психічних і фізичних відхилень [3; 5].

Особливу категорію жертв торгівлі людьми становлять жінки і діти (близько 80%) [3; 5–6]. Найчастіше вони стають жертвами сексуальної експлуатації або використовуються як жебраки, надомні робочі.

Аналіз сучасних досліджень, проведених за цією проблематикою [3], показує, що при відповіді на питання про причини, через які люди потрапляють в рабство, респонденти з різних регіонів відповіли наступним чином: погане матеріальне становище (від 46,5% до 56,6%); неправильний спосіб життя (від 25,9% до 38,3%); необережність (41% – 51,4%); невміння себе захистити (30% – 40,6%); відсутність підтримки близьких (від 18,2% до 20,9%); несприятливий збіг обставин (від 29,1% до 44%).

Безпосередньо ж про торгівлю жінками мова йде тоді, коли хтось шляхом використання насильства, введення в оману або зловживанням своїм службовим становищем примушує жінку займатися проституцією. При цьому не має значення, чи займалася вона цим раніше. Основа такого злочину – порушення свободи жінки.

Причинами поширення торгівлі жінками в Україні є як внутрішні, так і зовнішні чинники [5].

До внутрішніх факторів треба віднести в першу чергу важке економічне становище жінок. Навіть за державними статистичними даними, близько 80% офіційно зареєстрованих безробітних – це жінки.

Низький рівень життя та високий рівень безробіття серед жінок штовхають їх на пошук роботи за межами держави.

За даними соціологічного дослідження Міжнародної організації міграції в рамках програми «Запобігання контрабанди жінок з України: українська інформаційна кампанія», 80% опитаних жінок висловили бажання працювати за кордоном [4].

А в ситуації з робітниками-мігрантами в європейських та інших розвинених країнах найбільш доступна для українських громадян – це сфера сексуальної індустрії в її легальному і нелегальному варіантах.

До внутрішніх факторів належать також правові: перш за все відсутність регламентації сексуального бізнесу на Україні та незахищеність потерпілих.

До зовнішніх факторів, що сприяють поширенню торгівлі людьми, можна віднести такі: відкриття кордонів і падіння залізної завіси; спрощення можливості для українських громадян подорожувати по світу в пошуках як розваг, так і праці; інтернаціоналізація тіньової економіки, утворення міжнародних кримінальних груп, корумпованість працівників державних органів; лояльність законодавства до занять проституцією в багатьох країнах світу.

Зазначені фактори надають широке поле діяльності звідникам і сутенерам для вербування молодих жінок.

Говорячи про причини поширення цього явища, не можна ігнорувати і моральну сторону проблеми.

Поширення вивезення жінок з України з метою сексуальної експлуатації потребує необхідності шукати ефективні заходи протидії. Дані заходи можуть виявитися корисними і для інших постсоціалістичних держав, тому в них необхідно передбачати комплекс заходів превентивного, інформаційного, соціально-психологічного плану, а також постійної взаємодії правоохоронних органів з соціальними службами та громадськими організаціями. В іншому випадку торгівля людьми не тільки буде тривати, але і перетвориться в загрозу національній безпеці такої країни як Україна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бродченко О. И. Психологические особенности потерпевших по преступлениям, связанным с торговлей людьми. *Прикладная юридическая психология*. 2009. № 4. С. 96–104.
2. Смирнов Г. К., Щепилов О. О. Защита жертв торговли людьми в уголовном судопроизводстве: справочно-методическое пособие / Под общ. ред. А. Н. Рубцовой, Бюро Международной организации по миграции МОМ в Москве; Н. В. Зайберт, Информационно-консультативный Центр в Санкт-Петербурге. СПб., 2009. 109 с.
3. Зверева І. Д., Зеленський Р. М., Калашник Н. С. Запобігання торгівлі людьми в системі професійно-технічної освіти: навч.-метод. посібник. Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда-Україна». К.: Україна, 2008. 284 с.

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ: РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
2019, ТОМ VII.**

4. Річний звіт Центру «Ла Страда-Україна». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://la-strada.org.ua>.
5. Соціальна профілактика торгівлі людьми: навч.-методичний посібник / За ред. К. Б. Левченко, І. М. Трубавіної. К.: Агентство «Україна», 2007. 352 с.
6. Статистика справ постраждалих від торгівлі людьми Представництва МОМ в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.stoptrafficksng.org>.